

НАЦІОНАЛЬНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМ. В. І. ВЕРНАДСЬКОГО
ЦЕНТР ДОСЛІДЖЕНЬ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
НАЦІОНАЛЬНА ЮРИДИЧНА БІБЛІОТЕКА

УКРАЇНА У ФОКУСІ ІНОЗЕМНИХ ЗМІ

Березень 2021

**УКРАЇНА У ФОКУСІ
ІНОЗЕМНИХ ЗМІ:
РЕФЕРАТИВНО-АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД**

Березень 2021

Інформаційно-аналітичний бюлетень
на базі оперативних матеріалів

Засновники:

Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського
Національна юридична бібліотека

Виконавці проєкту:

Т. Полтавець (відповідальна за випуск),
А. Берегельський (інфографіка),
О. Карашук, І. Соболева,
В. Вакульчук

ЗМІСТ

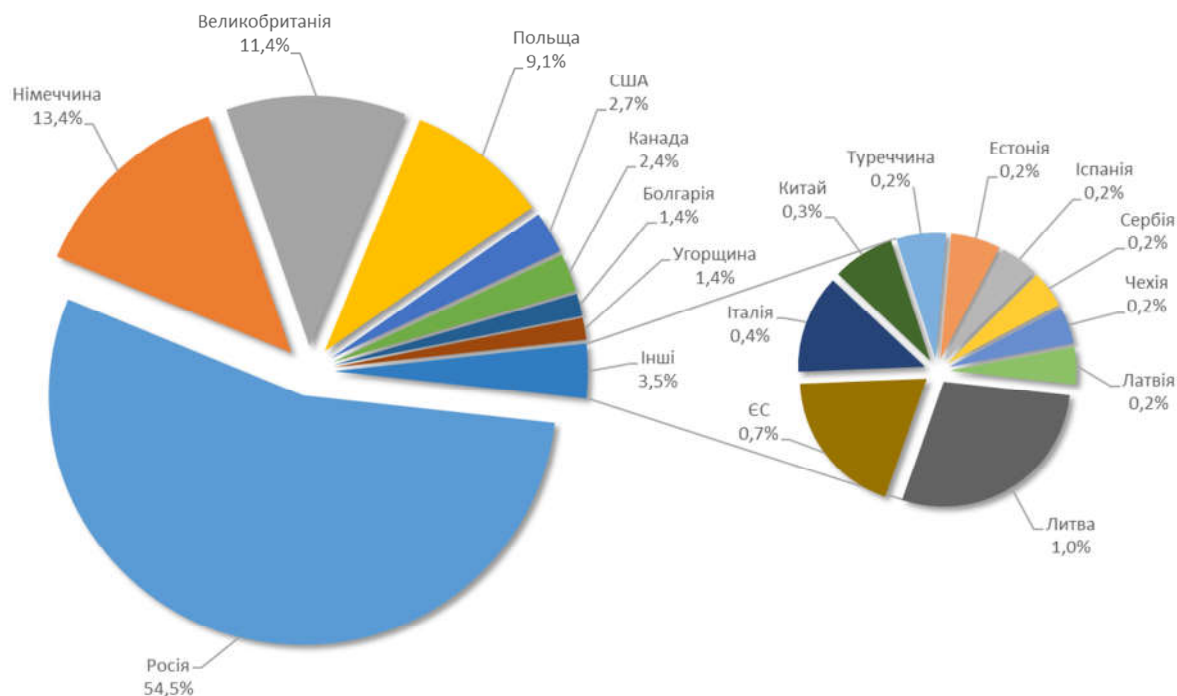
АНАЛІТИЧНИЙ РАКУРС.....3

Передрук – тільки з дозволу редакції

З повнотекстовою версією видання можна
ознайомитись на сайті
Центру досліджень соціальних комунікацій
nbuviar.gov.ua

Аналітичний ракурс

Моніторинг інформаційного поля за темою «Україна у фокусі іноземних ЗМІ» за період з 1 по 31 березня 2021 р. дозволив виявити та проаналізувати 1799 публікацій. Загальна кількість відібраних для аналізу матеріалів за даний період складає 981 публікацію, що надрукована російськими ЗМІ та 818 – західними ЗМІ, що у відсотковому відношенні становить 54,5 % та 45,5 % відповідно.

Діаграма 1. Співвідношення кількості публікацій за країнами світу

Аналіз інформаційного поля продемонстрував, що провідні зарубіжні ЗМІ у березні продовжували стежити за поширенням пандемії COVID-19 в Україні. Серед найбільш популярних тем українського сегменту залишалися проблеми вакцинації українців від коронавірусу та посилення карантинних заходів у окремих регіонах України. Досить часто в іноЗМІ зустрічалася інформація щодо статистики поширення COVID-19 та рівня смертності від вірусу в Україні. Також, в оглядовому періоді, обговорювалася інформація щодо темпів вакцинації українців, згідно з якою, для щеплення всіх українців знадобиться близько 10 років, це викликало занепокоєння у міжнародних колах.

Питання російсько-українського протистояння, зокрема врегулювання конфлікту на Сході України та загострення ситуації у зоні ООС часто висвітлювали зарубіжні медіа. Більшість публікацій даної тематики було відібрано з російських інформаційних ресурсів. У матеріалі видання «Военное обозрение», «Что может привести к новой войне и попытке украинского “реванша” на Донбассе: некоторые факторы» йдеться про те, що окупований регіон Донбасу живе в режимі перманентної війни, і кінця цьому поки не видно, більше того, існує і певний, досить високий ризик відновлення активних бойових дій на даній території. Такої думки і журналіст видання «Московский Комсомолец», який у статті «Эксперты разошлись в прогнозах войны на Донбассе» від 08.03.2021 р. проаналізував різні сценарії подальшого розвитку подій на Сході України. У публікації «Армия Украины так и не решилась пойти в наступление

на Донбасі» – китайський автор розмішляє о причинах», російське видання «**Военное обозрение**», з посиланням на дослідження китайського видання **Sohu**, де наголошується, що на Донбасі активізувалися бойові дії практично вздовж усієї лінії розмежування, китайські оглядачі намагалися розібратися в тому, що відбувається в Україні і на Донбасі. Щодо питання врегулювання конфлікту на Сході України, то воно зайшло в глухий кут і водночас були оголошені нові мирні ініціативи як ворогуючих сторін, так і посередників, які допомагають у розв'язанні конфлікту, вважає автор статті «*Переговори по Донбассу ушли в декрет о мире*» від 23.03.2021 р. Однак, як повідомляє видання «**Коммерсант**», нестачі в мирних ініціативах немає ні у тристоронній контактній групі (ТКГ) з врегулювання ситуації на Сході України, ні в «нормандському форматі» (Німеччина, Росія, Україна, Франція).

Проблеми окупованих територій України, в тому числі Криму, періодично висвітлювали російські медіа: у інфопросторі країни-агресора часто зустрічалися публікації присвячені проблемі водопостачання на півострів, інколи з'являлися повідомлення, що стосувалися деокупації Криму.

У досліджуваній період, низка публікацій була присвячена газотранспортним проблемам. Передусім у ЗМІ досить часто наголошували на продовженні міжнародних санкції, в тому числі і США проти будівництва «Північного потоку-2», дискусійне питання висвітлювали в основному західні медіа. Проблема лобіювання німецькими промисловцями питання щодо відміни санкцій проти «Північного потоку-2» викликала занепокоєння у міжнародних колах, про це йдеться у публікації **Atlantic Council** «*Is the US still committed to stopping Putin's pipeline?*» («Чи досі США віддані зупинці трубопроводу Путіна?»). На думку автора, така затримка не тільки ігнорує пряму директиву Конгресу, але і може дозволити Росії незабаром завершити будівництво газопроводу. Експертні думки щодо подальшої долі газопроводу «Північний потік-2» представлені в аналітичному матеріалі **REUTERS** «*Analysis: Germany bets U. S. will make the best of "bad deal" "Nord Stream" gas link*» («Аналіз: Німеччина робить ставку на те, що США зроблять все можливе з "поганою угодою" щодо газового зв'язку "Північний потік"») від 16.03.2021 р. У березні адміністрація Джо Байдена знову заявила про запровадження санкцій, спрямованих на запобігання завершення будівництва газопроводу «Північний потік-2». Через день німецька партія Greens, яка скоріше за все ввійде до складу наступної правлячої коаліції Німеччини після майбутніх парламентських виборів, оголосила, що її представники голосуватимуть за скасування проекту газопроводу «Північний потік-2». Ці заяви, можуть негативно вплинути на подальшу долю трубопроводу. Про це та інше, в аналітичному матеріалі видання **Atlantic Council** «*Germany's Greens vow to block Putin's pipeline*» («"Зелені" Німеччини обіцяють перекрити трубопровід Путіна») від 21.03.2021 р.

Проблеми соціальної сфери, зокрема, рівня життя українців, підвищення зарплат та пенсій, в більшості, висвітлювали російські медіа, однак, дані публікації були, перш за все, інформативними, нейтрального характеру, без оціночних суджень.

Західні мас-медіа акцентували свою увагу на результатах соціологічних досліджень, які проводилися в Україні у досліджуваній період як українськими соціологами, так і іноземними. Результати соціологічного опитування щодо гендерних ролей і стереотипів опублікувало видання **DW** «*Українці назвали народження дитини головним покликанням жінки – опитування*». Також це видання, посилаючись на дослідження GlobalLogic, оприлюднило статистичні дані щодо використання соціальних мереж українцями у 2020 р., детальніше про це у матеріалі «*За рік карантину кількість українців у соцмережах зростає на сім мільйонів*». **Rzeczpospolita**, посилаючись на дослідження Forbes, опублікувала щорічний рейтинг найбагатших українців, детальніше у статті «*UkrainiŃscy bogacze bardzo przytyli w czas pandemii*» («Українські багатії дуже набрали ваги під час пандемії») від 15.03.2021 р.

«Українська тематика» у політиці США залишається актуальною та часто обговорюваною зарубіжними медіа. Головною темою більшості публікацій, в яких акцентувалася увага на Україні,

залишається подальша співпраця двох урядів у різних сферах діяльності. Як відомо, США стали важливим партнером для України з часу вторгнення Росії в Україну, тепер, коли президент Джо Байден став президентом США, він має реальний шанс налагодити відносини з Україною, які були неоднозначними у минулі роки, про це йдеться у аналітичному матеріалі **Atlantic Council** «*Biden and Ukraine: A strategy for the new administration*» («Байден та Україна: стратегія нової адміністрації»). У публікації «*Kyiv Security Forum-Atlantic Council statement on strengthening US-Ukraine relations*» («Заява Київського форуму безпеки та Атлантичної ради щодо зміцнення американсько-українських відносин»), видання **Atlantic Council**, наголошується на тому, що Україна прагне тісно співпрацювати з президентом Джо Байденом та його новою адміністрацією. В іншій статті даного видання йдеться про те, що Президент України В. Зеленський зробив ряд кроків для завоювання прихильності Вашингтону, зокрема, він заборонив проросійські українські телеканали, ввів санкції проти союзника В. Путіна В. Медведчука та заборонив продаж підприємства із виготовлення авіаційних двигунів «Мотор-СІЧ», а також призначив О. Макарову, колишню міністерку фінансів України, новим послом країни в США. Ці геополітичні жести, ймовірно, будуть схвалені адміністрацією Байдена, детальніше у статті «*How Zelenskyu can improve the US-Ukraine relationship*» («Як Зеленський може поліпшити американсько-українські відносини») від 11.03.2021 р.

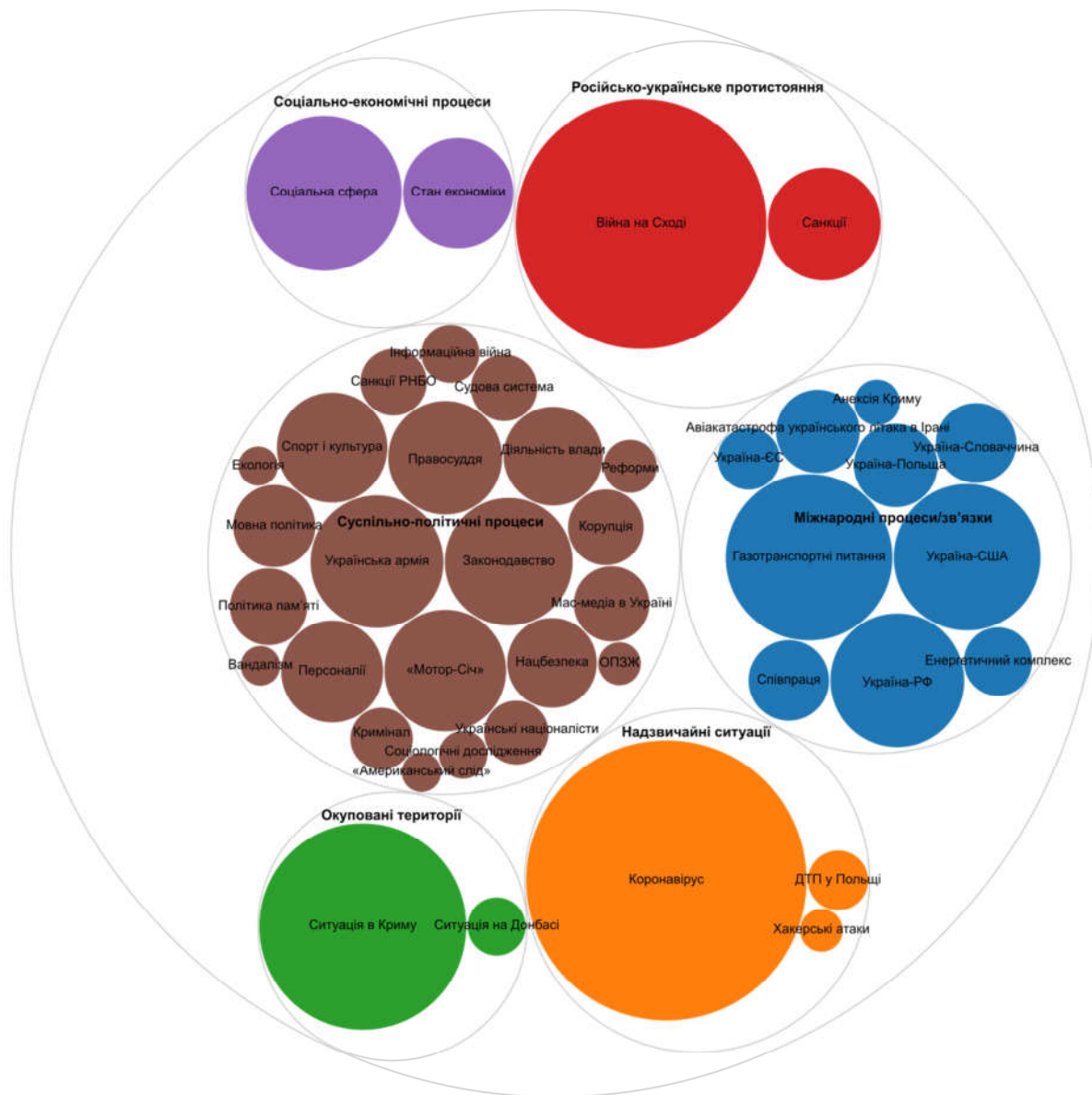
Усе частіше в інфопросторі зарубіжних ЗМІ, з'являється інформація щодо російсько-українського відчуження в різних сферах і звучать неодноразові звинувачення на адресу України як держави, так і на адресу окремих українців.

Питання української армії, обороноздатності країни та співпраці України з НАТО, як і в попередні досліджувані періоди, частіше висвітлювали російські мас-медіа.

Законодавчі ініціативи, зокрема, рішення прийняті РНБО України щодо національної безпеки та санкцій проти низки компаній та їх власників, досить часто обговорювали зарубіжні медіа. Також вони акцентували свою увагу на проблемі подвійного громадянства в Україні та питаннях реакції органів влади на факти можливої державної зради передусім на механізмах законодавчого врегулювання даних питань.

Рішення РНБО про націоналізацію підприємства «Мотор-Січ» викликало обурення в міжнародних колах, зокрема у Китаї та Росії і спровокувало активні обговорення просторі російських мас-медіа.

Слід зауважити, що російський інформаційний простір перенасичений публікаціями, що є перепостами одних і тих же самих статей, однак із різними назвами та з посиланнями на ресурс, звідки скопійована інформація, що створює «інформаційний шум» та є проявом гібридної війни Росії як проти України, так і проти країн Заходу.

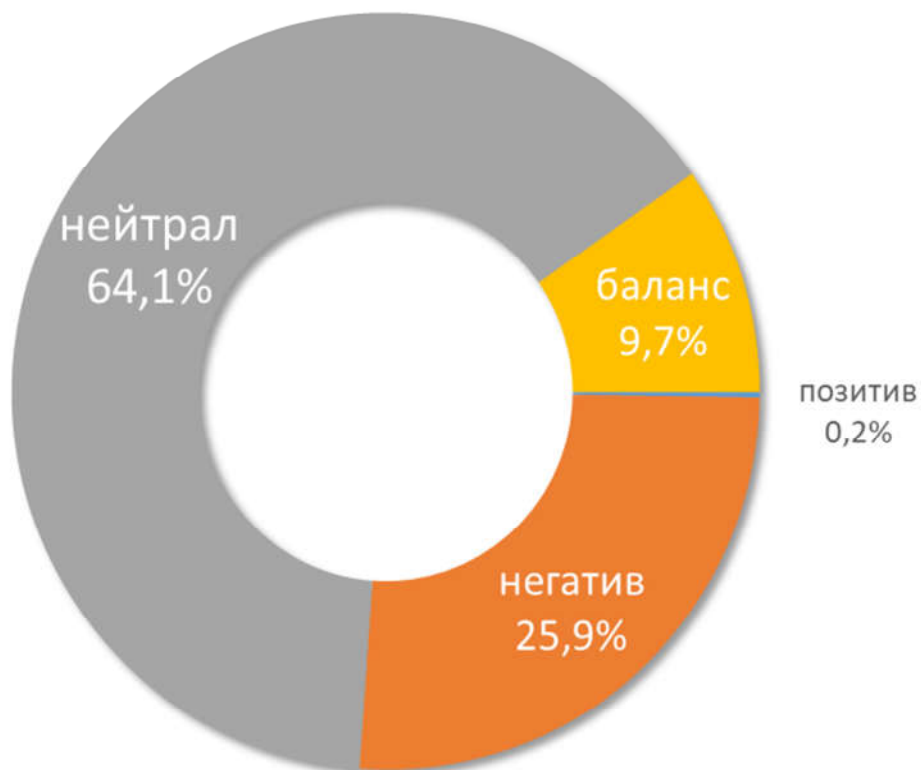

Діаграма 2. Загальна ієрархія тегів за тематичною групою

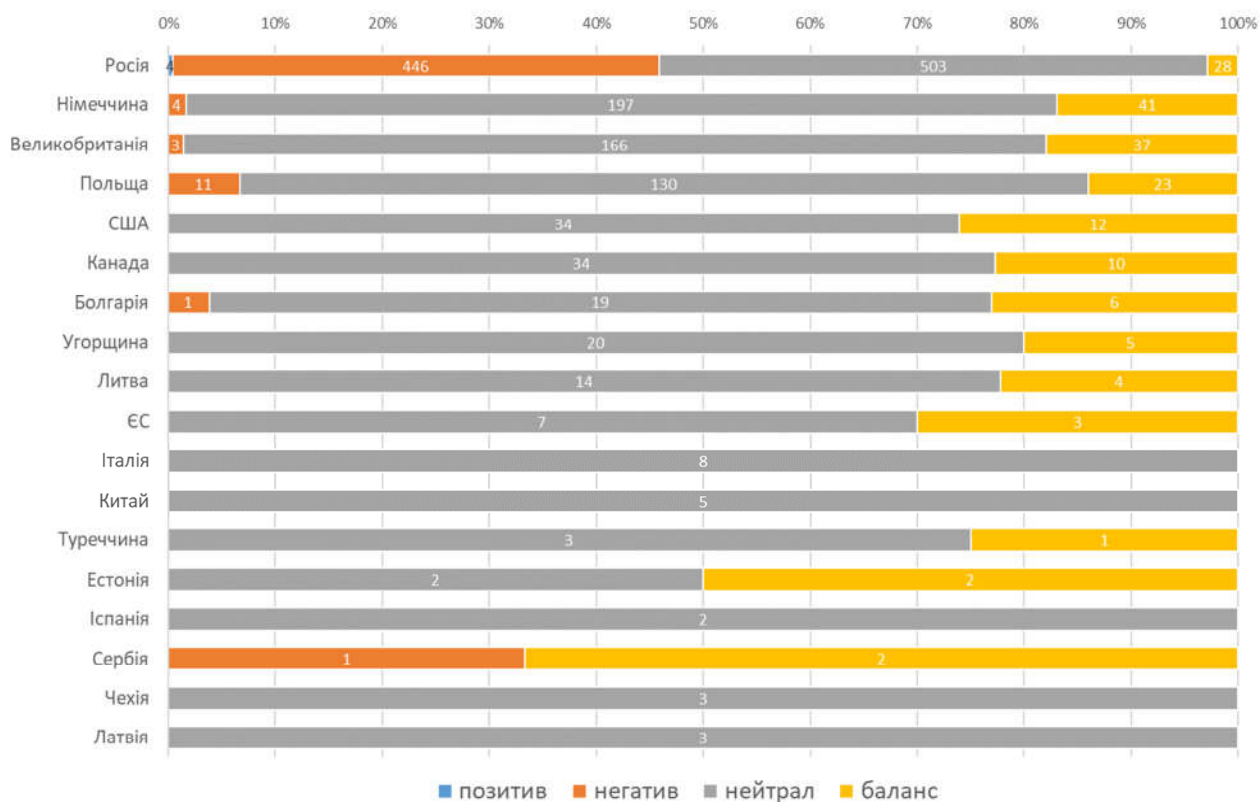

Діаграма 3. Розгалужена ієрархія найбільш згадуваних тегів, що мають свої підтеги

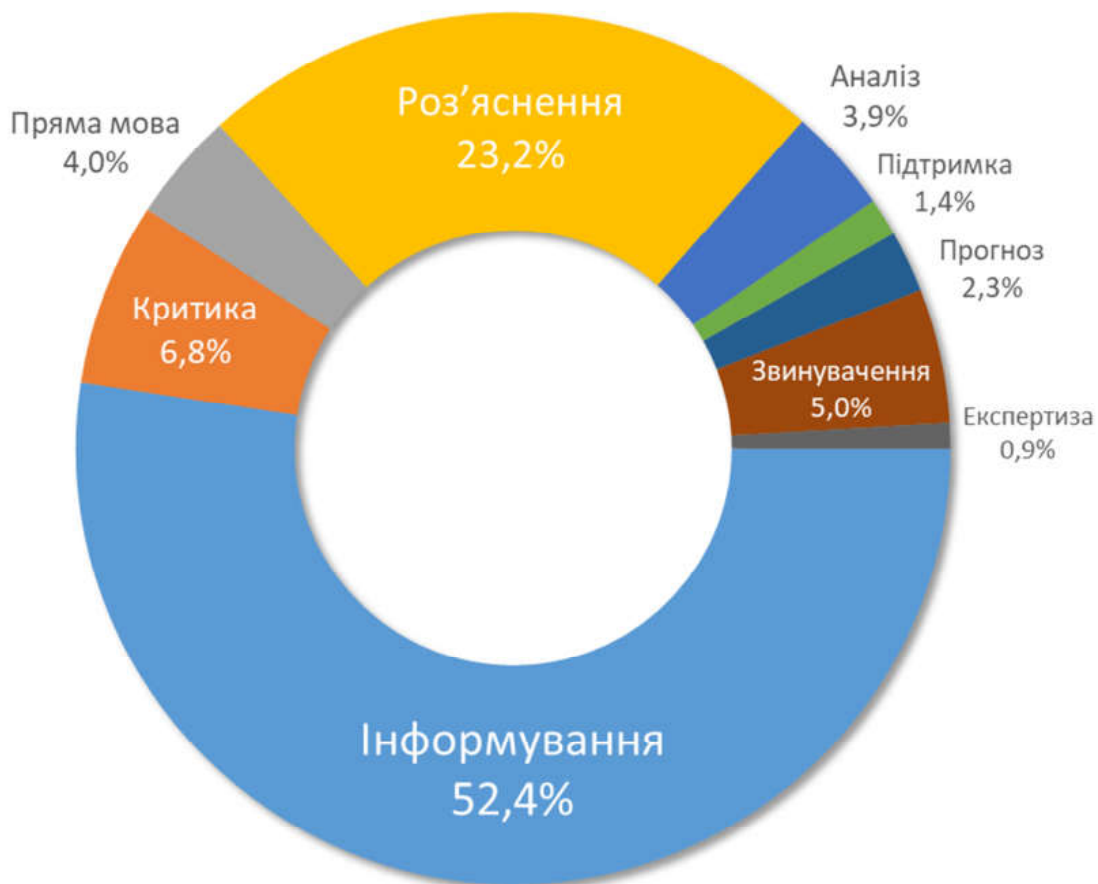
Інформація, подана іноземними ЗМІ та досліджена нами, має різний контекст (значення): передусім можна констатувати абсолютне переважання нейтрально забарвлених повідомлень, що містять головним чином констатацію фактів чи виклад думок; публікацій, які оцінені «негативно» виявлена суттєва кількість, а компліментарних суджень про Україну чи події в ній – зовсім мало. Відсутність оціночних суджень та коментарів експертів у публікаціях ЗМІ, з нашої точки зору, може свідчити про те, що Захід загалом дещо «охолов» щодо України та її проблем. Першопричиною цього є скорочення діалогу українських владних інститутів зі своїми західними партнерами. Більш детально картину контексту повідомлень можна побачити на діаграмах 4 та 5.

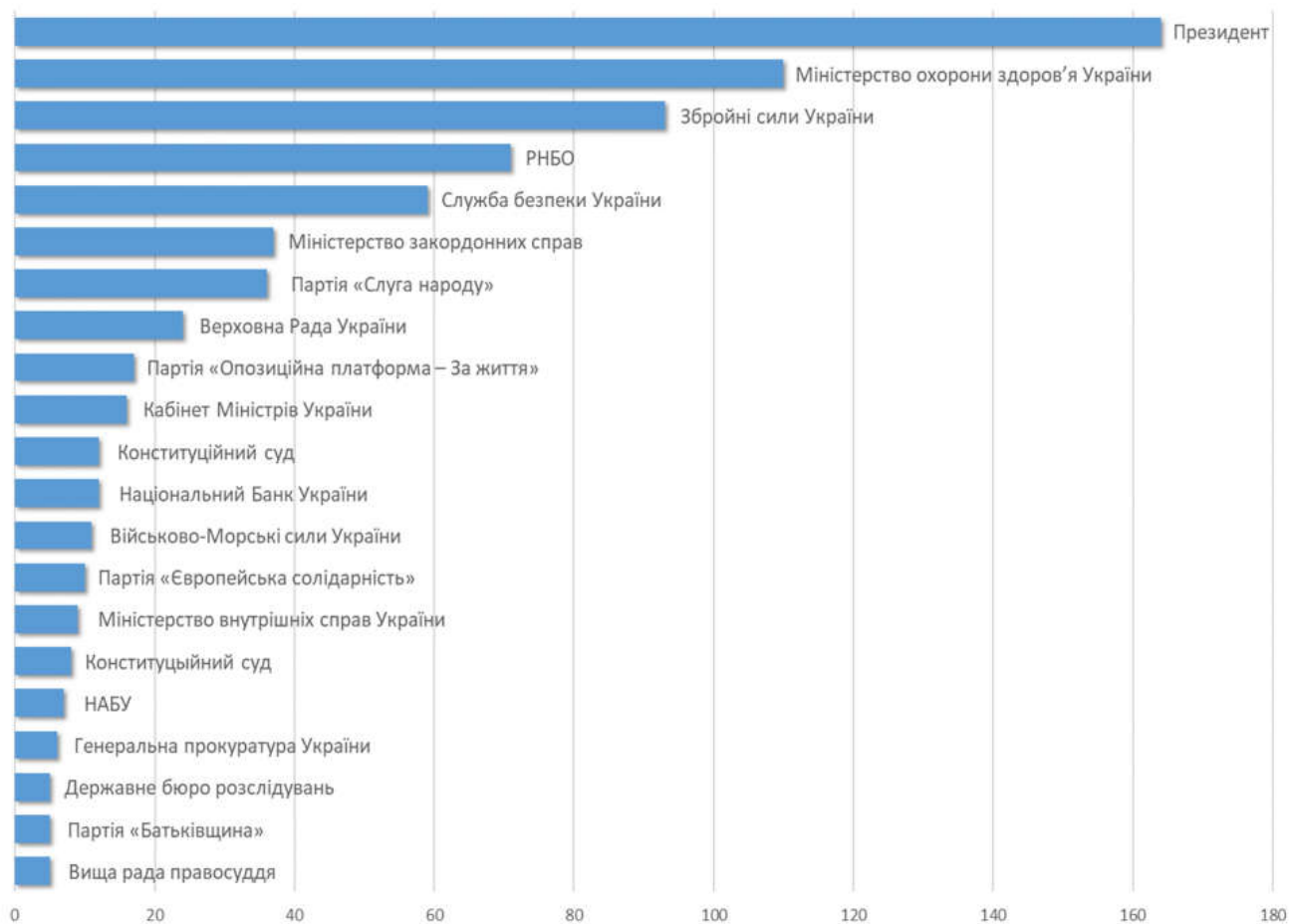
Діаграма 4. Контекст повідомлень

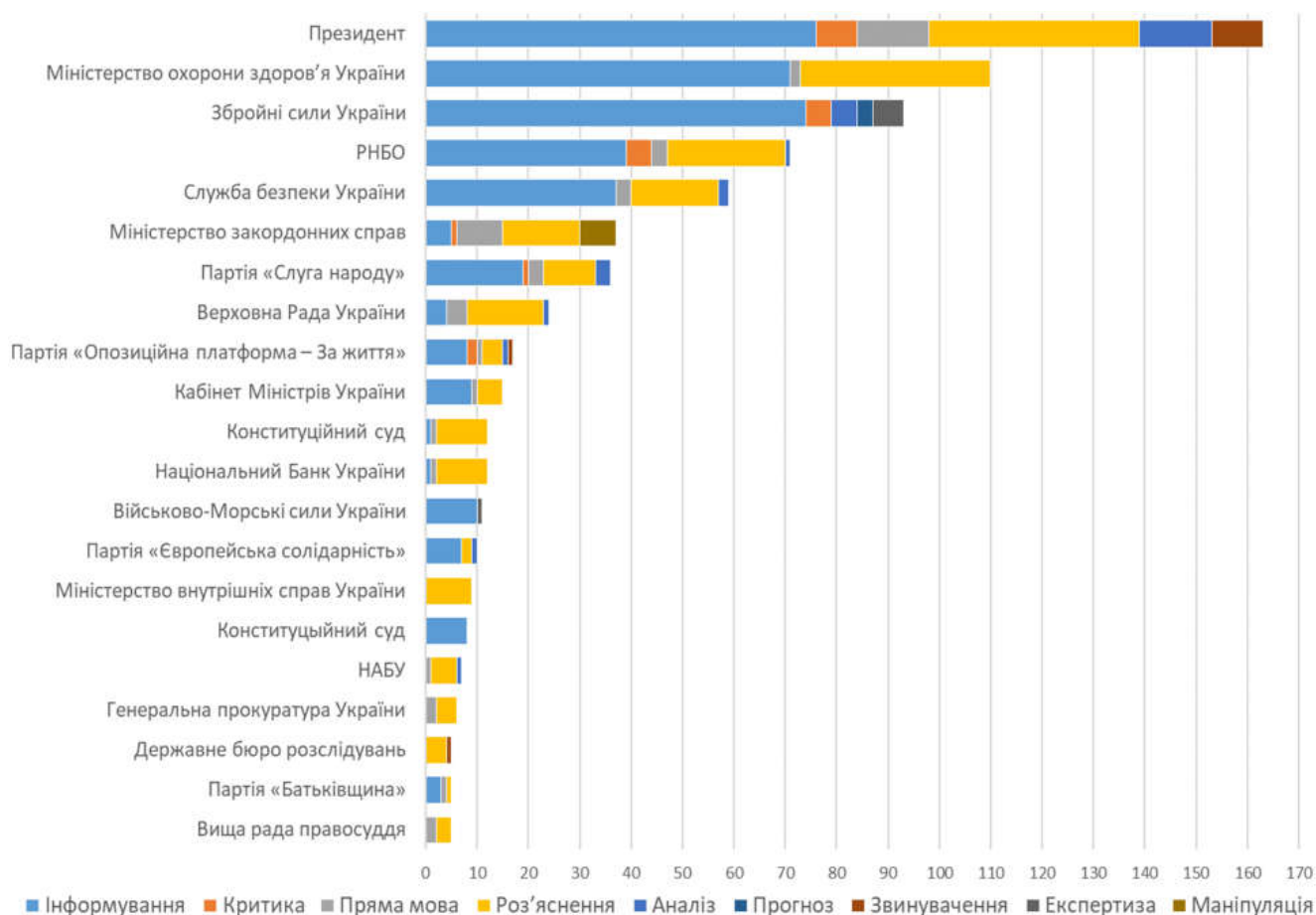
Діаграма 5. Контекст повідомлень за країнами світу

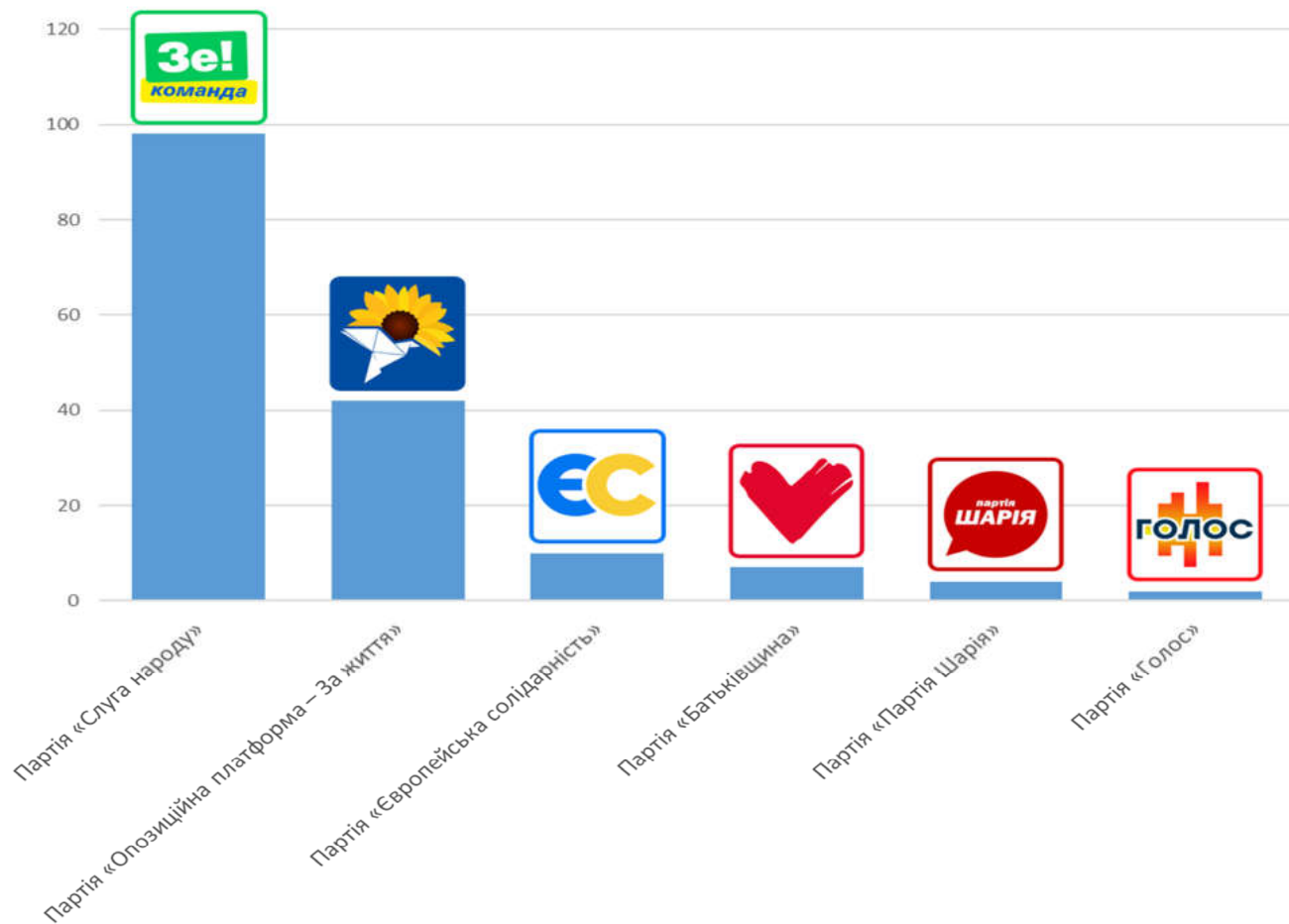
Діаграма 6. Інтенції (мета публікації)

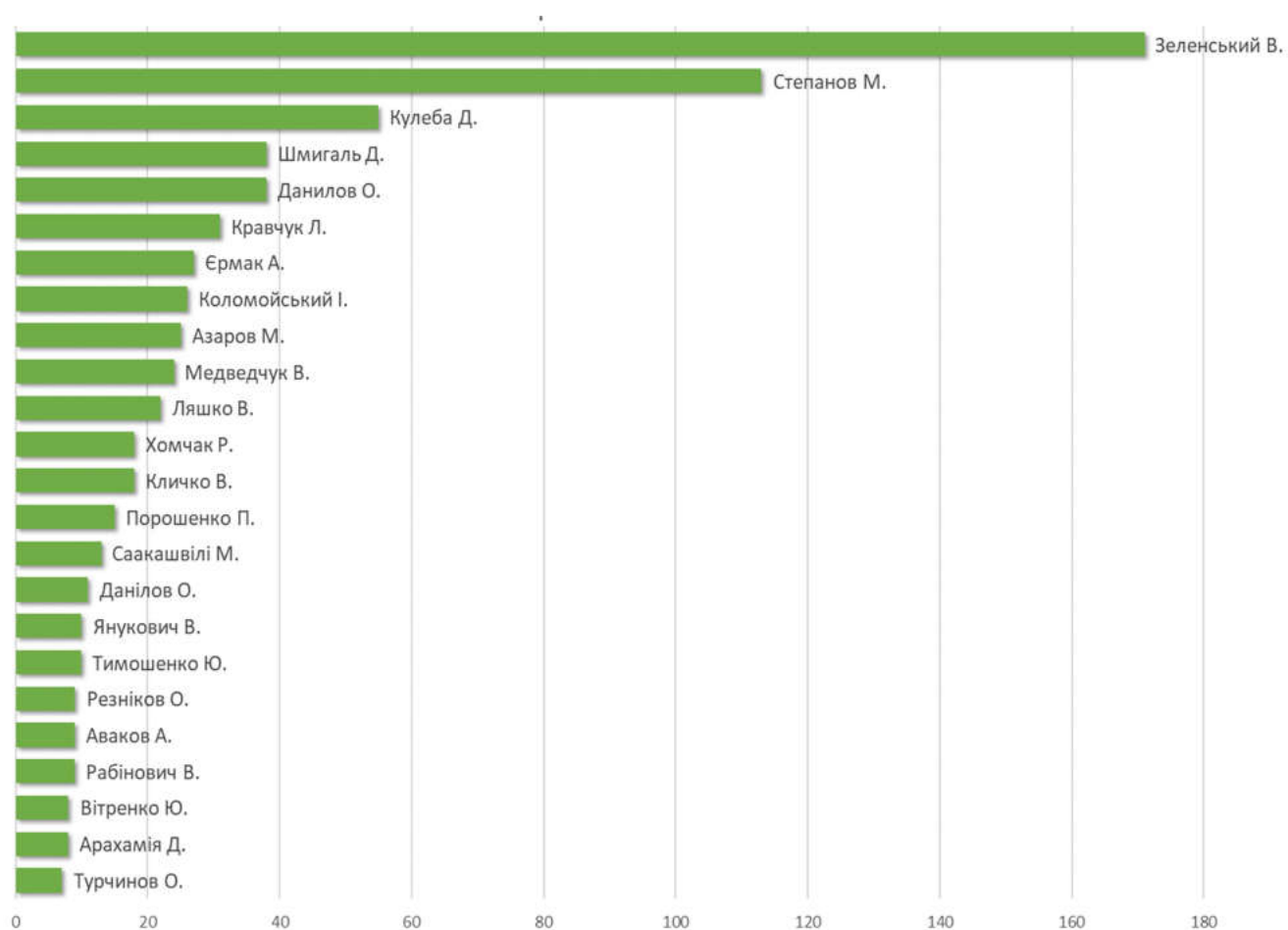
Діаграма 7. Соціальні інститути

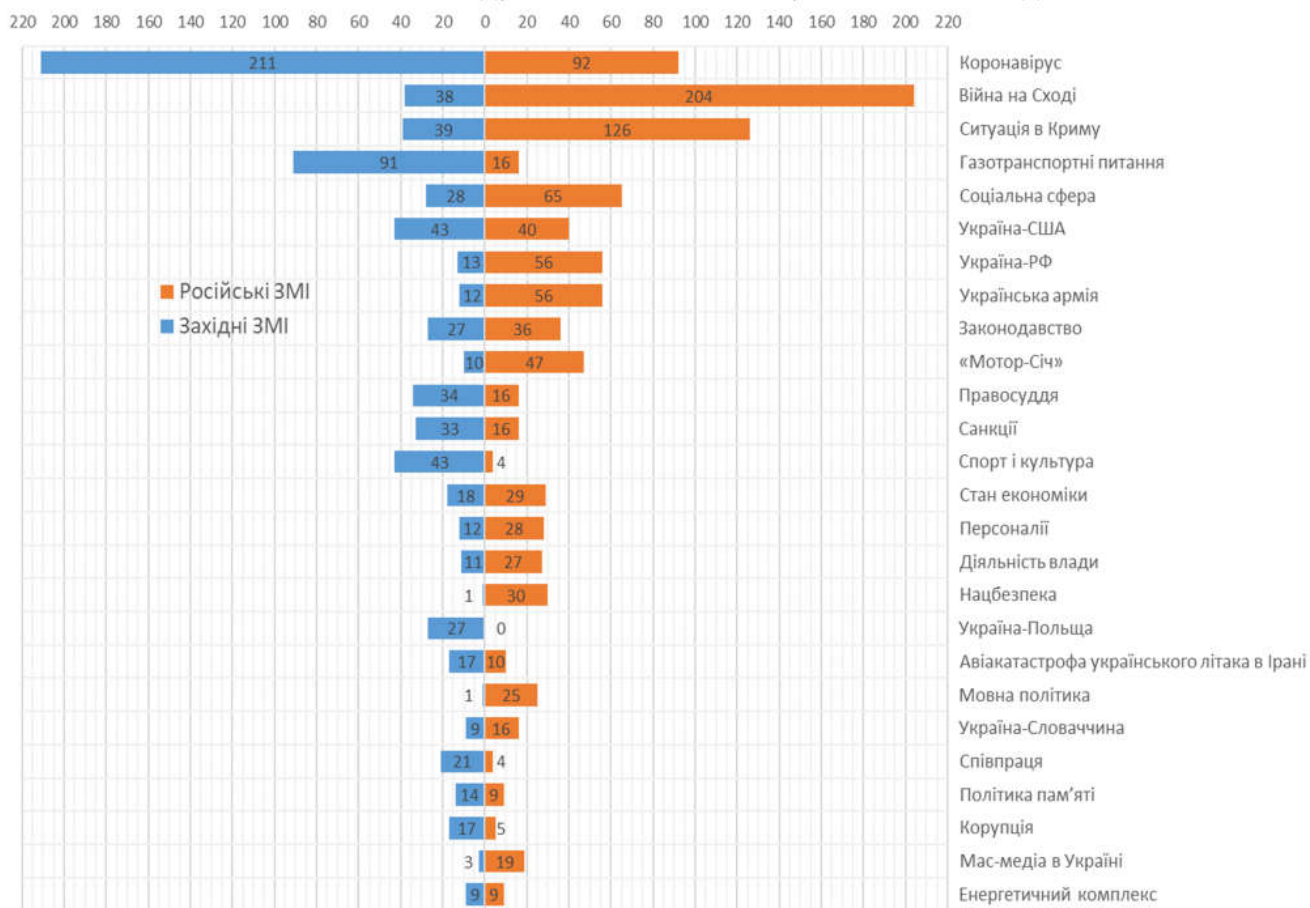
Діаграма 8. Іntenція (мета) повідомлень за соціальними інститутами

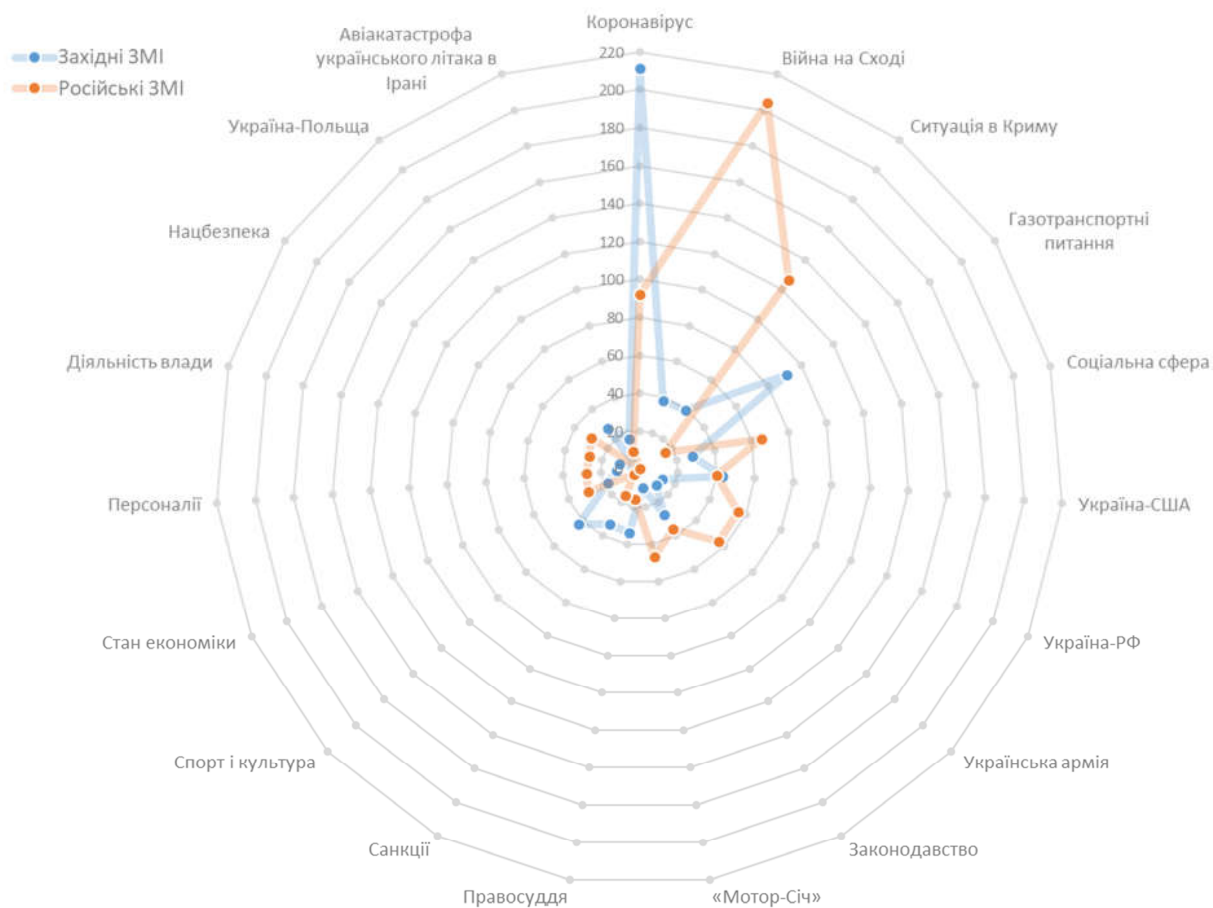
Діаграма 9. Згадувані партії

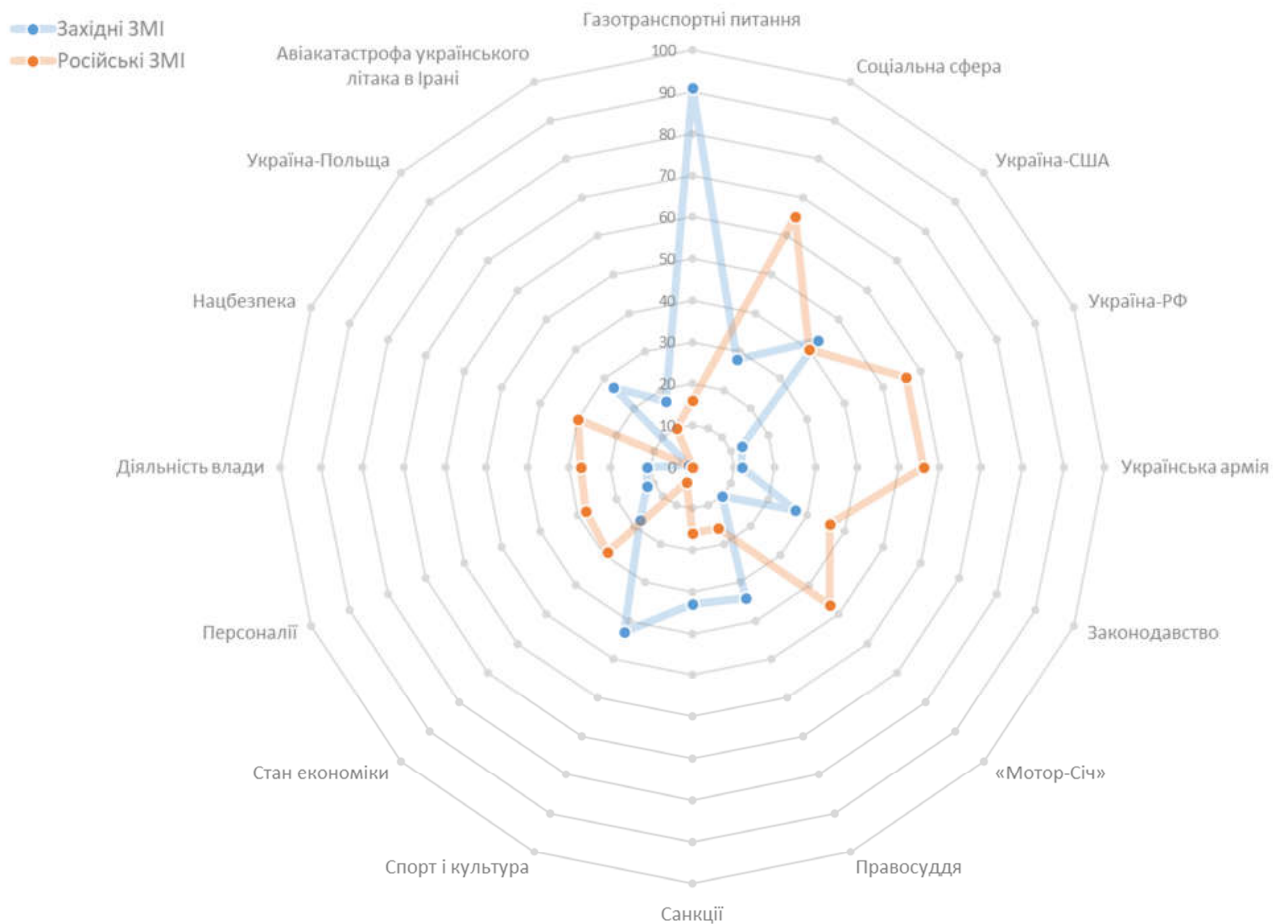
Діаграма 10. Персоналії

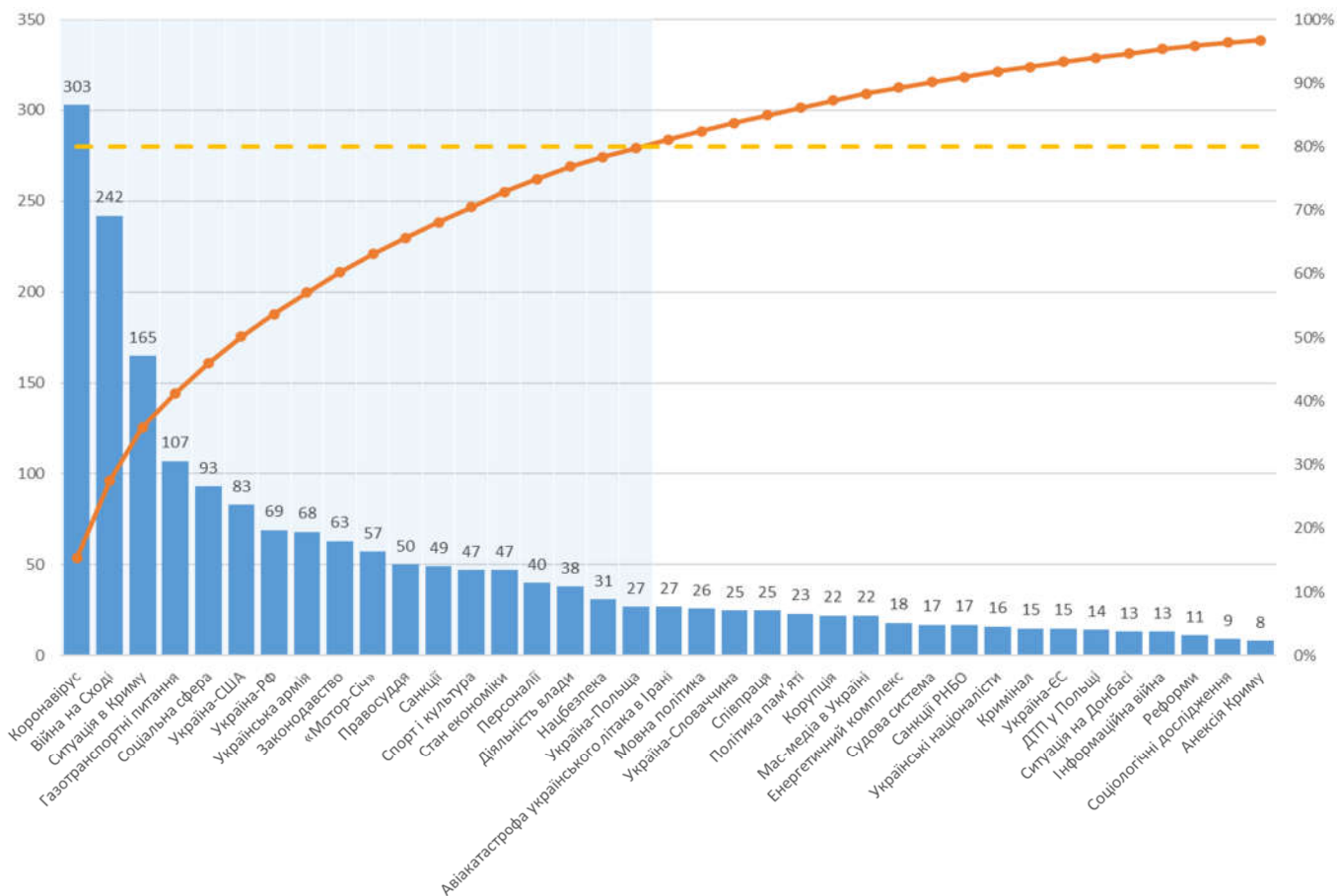
Діаграма 11. Найбільш згадувані тематичні теги в російських та західних ЗМІ

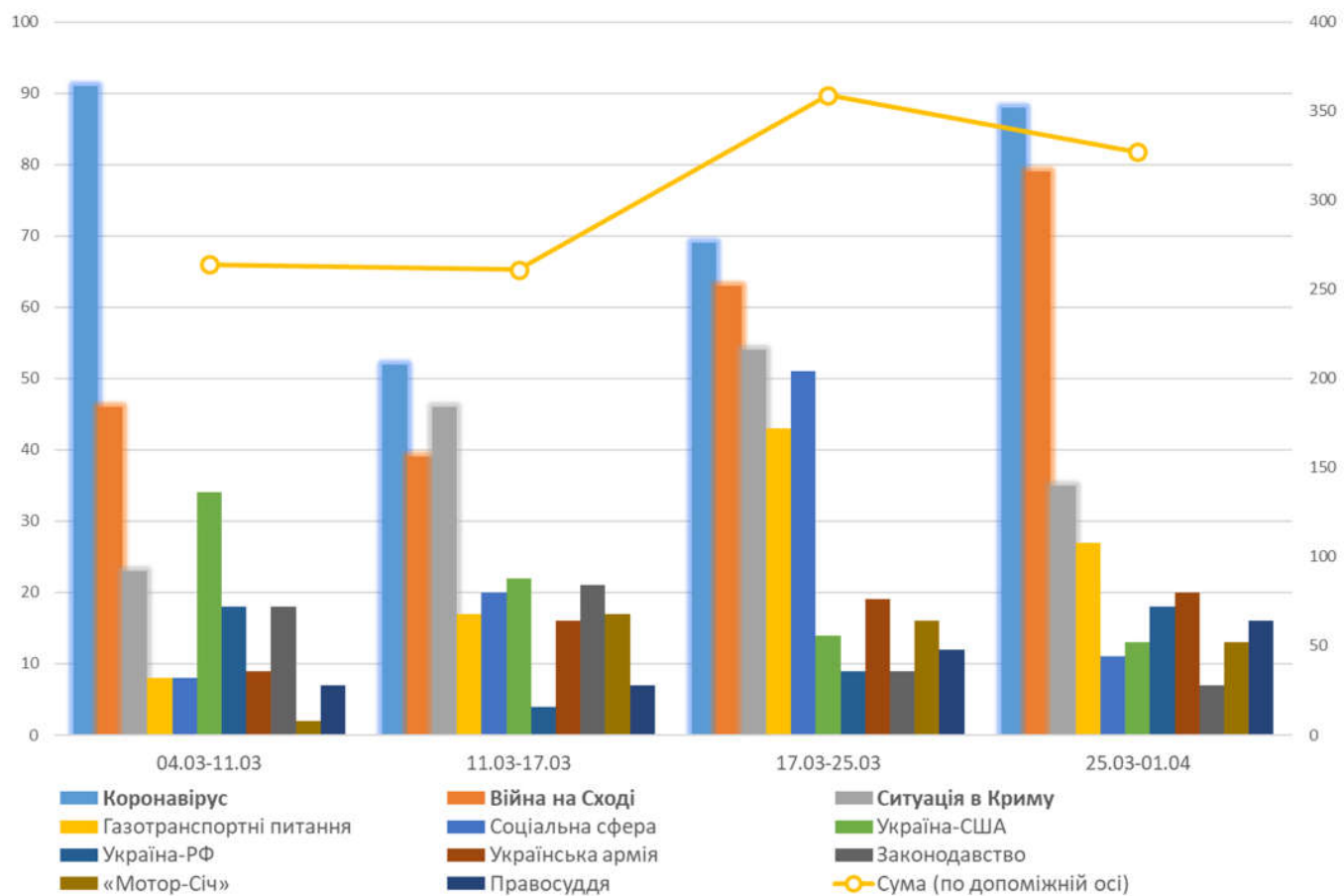
Діаграма 12. Найбільш згадувані тематичні теги в російських та західних ЗМІ

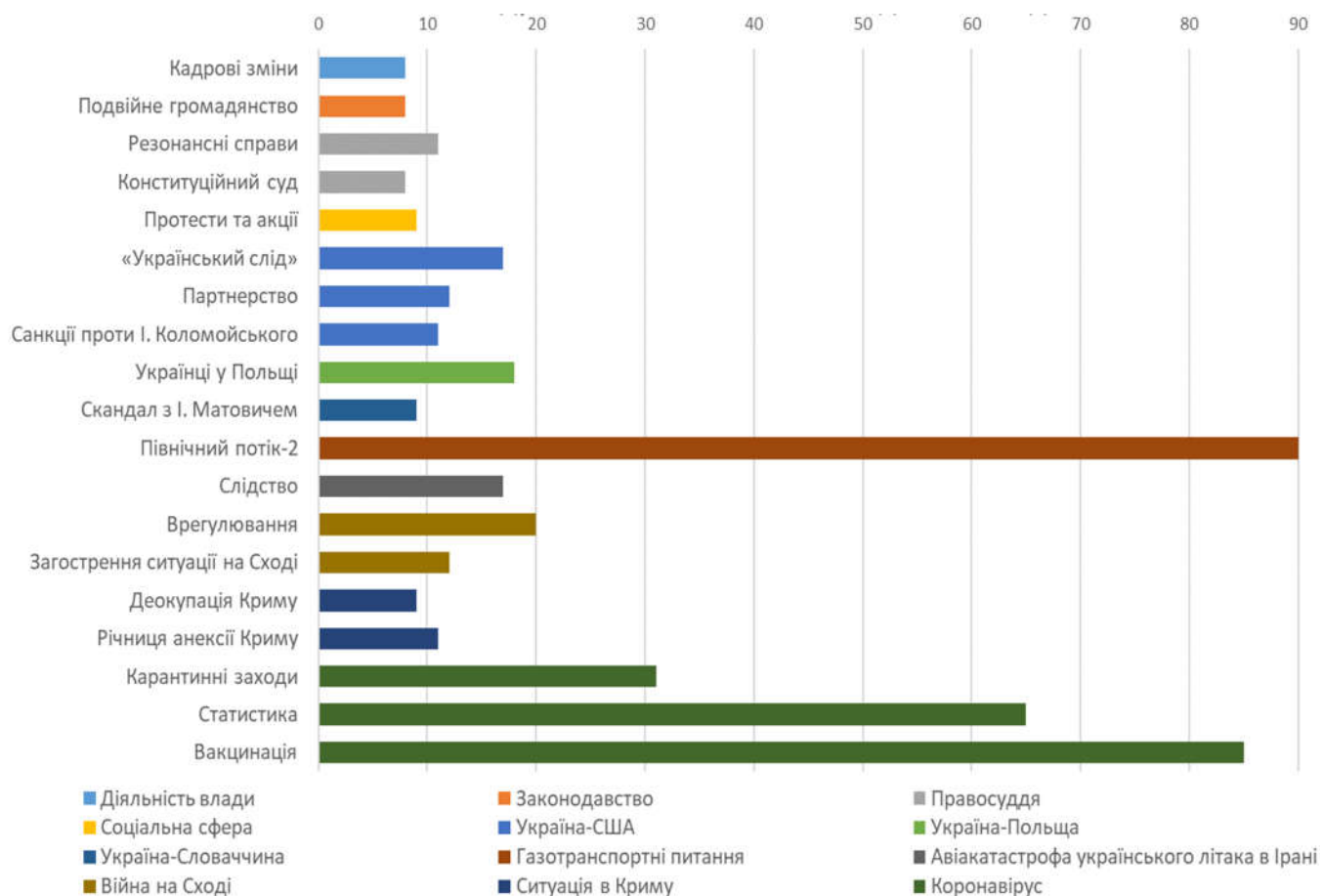
Діаграма 13. Масштабовані показники тегів, що не мають високих значень

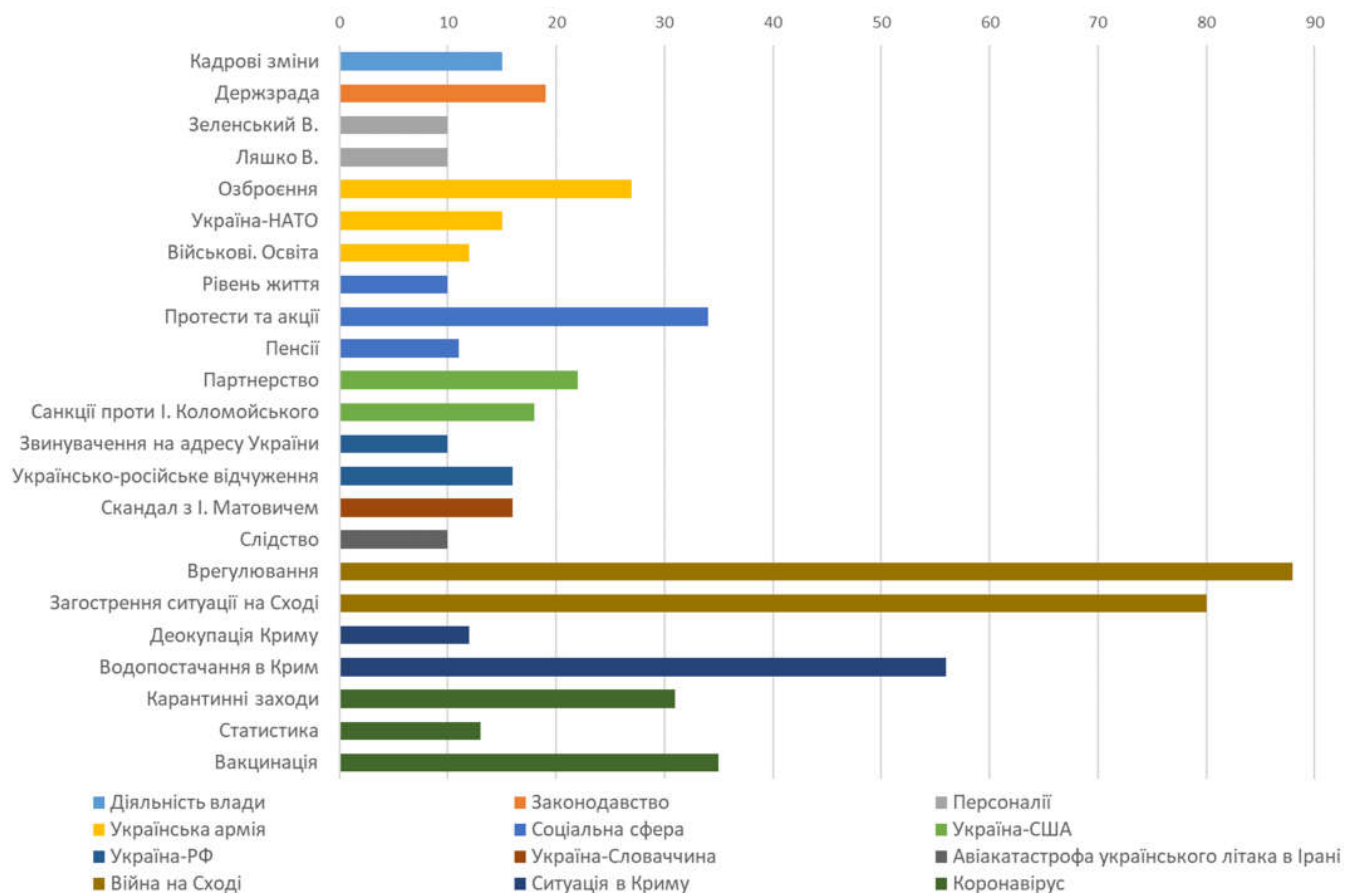
Діаграма 14. Найбільш топові тематичні теги, що формують 80 % інформаційного простору (діаграма Парето)

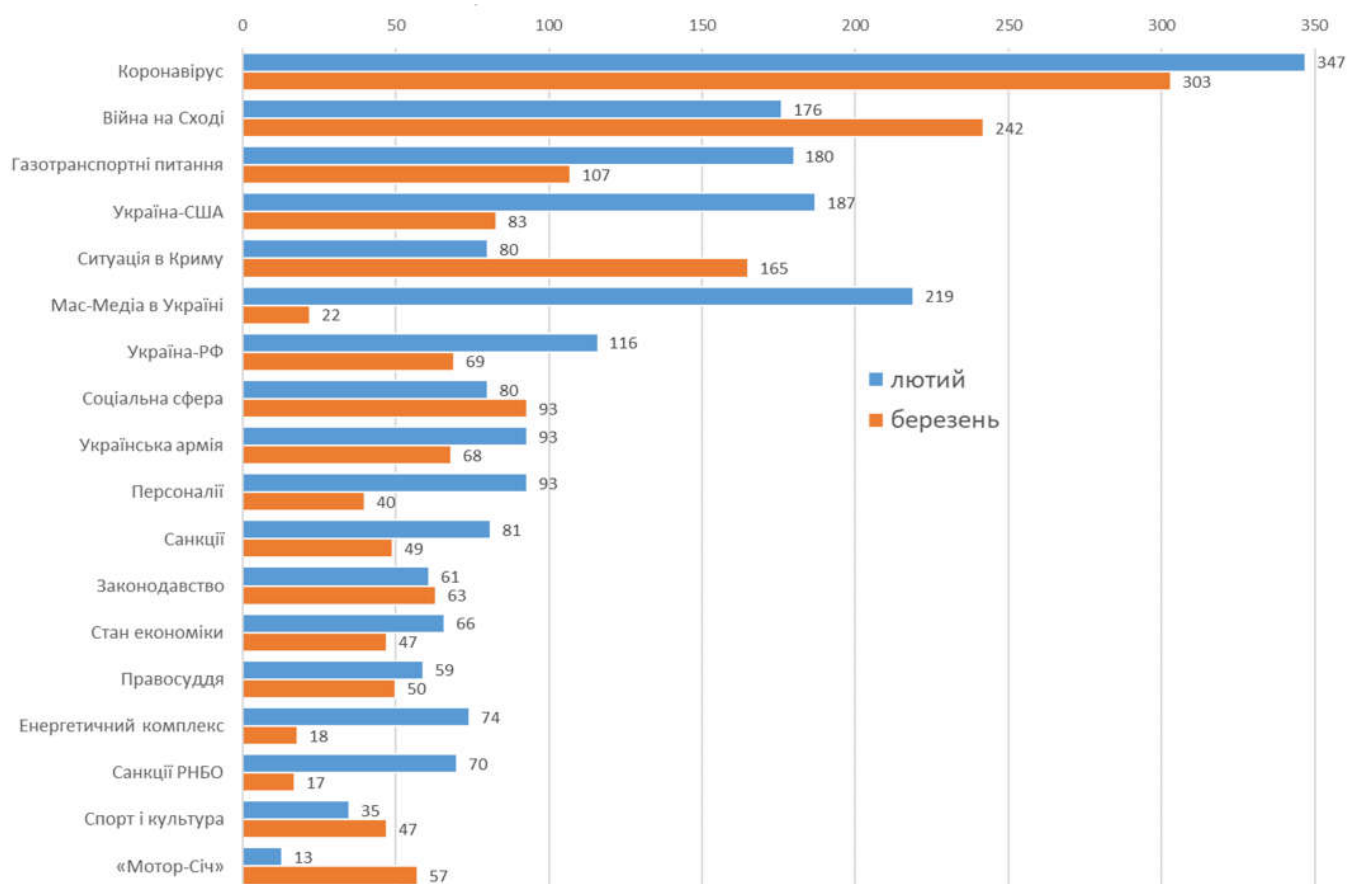
Діаграма 15. Динаміка найбільш топових тематичних тегів

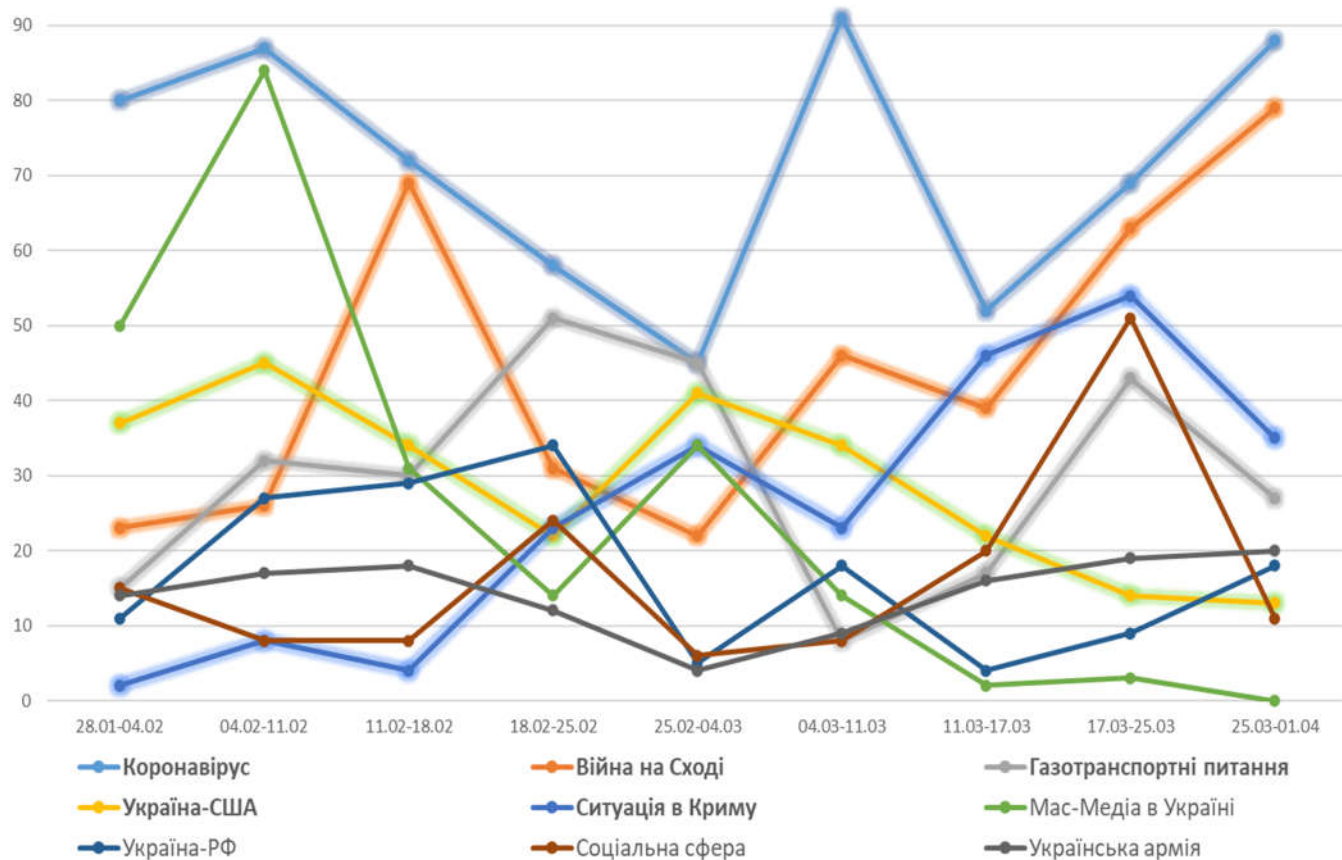
Діаграма 16. Найбільш згадувані тематичні теги та їх підтеги в західних ЗМІ

Діаграма 17. Найбільш згадувані тематичні теги та їх підтеги в російських ЗМІ

Діаграма 18. Порівняння кількості повідомлень найбільш топових тематичних тегів за лютий – березень

Діаграма 19. Динаміка найбільш топових тематичних тегів за лютий – березень

УКРАЇНА У ФОКУСІ ІНОЗЕМНИХ ЗМІ: РЕФЕРАТИВНО-АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД

Березень 2021

Інформаційно-аналітичний бюлетень
на базі оперативних матеріалів

Виконавці проєкту:

Т. Полтавець (відповідальна за випуск),
А. Берегельський (інфографіка),
О. Каращук, І. Соболева,
В. Вакульчук

Комп'ютерне верстання:

Н. Крапіва

Формат 60x90/8. Обл.-вид. арк. 0,26.

Видавець і виготовлювач
Національна бібліотека України
імені В. І. Вернадського
03039, м. Київ, Голосіївський просп., 3
siaz2014@ukr.net